

Τὸ Τροπάριο τῆς Κασσιανῆς

Α. Γενικὰ

Τὸ Τροπάριο τῆς Κασσιανῆς, τὸ διαμάντι αὐτὸ τῆς ὀρθοδόξου ὑμνογραφίας, ψάλλεται κάθε Μεγάλη Τρίτη τὸ βράδυ στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου τῆς Μ. Τετάρτης. Εἶναι ιδιόμελο Δοξαστικὸ τῶν Ἀποστίχων. Τὸ ἔγραψε ἡ ὑμνογράφος Κασσιανὴ ἢ Κασσία, ἡ ὁποία ἔζησε καὶ ἔδρασε κατὰ τὸ πρῶτο ἡμισυ τοῦ 9ου αἰῶνος. Ὡς γνωστόν, ὁ αὐτοκράτορας Θεόφιλος προσφέροντάς της τὸ μῆλο τῆς προτιμήσεώς του τῆς εἶπε “ἐκ γυναικὸς ἐρρύη (προῆλθαν) τὰ φαῦλα” καὶ ἐκείνη ἀπάντησε “καὶ ἐκ γυναικὸς ἐρρύη τὰ κρείττω (τὰ καλύτερα)”. Ἡ σοφὴ αὐτὴ ἀπάντηση τῆς στέρησε μὲν τὸ θρόνο, ἀλλὰ τῆς χάρισε τὴ δυνατότητα νὰ ἀσκηθῇ στὴν ἀρετὴ καὶ στὴν ὑμνογραφία. Ἐγραψε πολυάριθμους ὕμνους καὶ ποιήματα.

Τὸ συγκεκριμένο τροπάριο δὲν ἀναφέρεται στὴ δική της ἀμαρτωλότητα, ἀφοῦ ἡ Κασσιανὴ ἦταν ἐνάρετη, ἀλλὰ στὴν ἀμαρτωλὴ ἐκείνη γυναῖκα, ἡ ὁποία, σύμφωνα μὲ τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιο (κεφ. Ζ. 37-47), μόλις ἔμαθε ὅτι ὁ Σωτὴρας μας ἦταν στὸ σπίτι τοῦ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, εἰσῆλθε στὴν οἰκία –καὶ

μάλιστα κατὰ τὴν ὥρα τοῦ φαγη-
τοῦ— καὶ κρατώντας ἀλάβαστρον
μύρου ἔβρεχε τὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ
μὲ τὰ δάκρυά της, τὰ σκούπιζε μὲ
τὰ μαλλιά της καὶ τὰ ἄλειφε μὲ τὸ
μύρο, γιὰ νὰ δηλώσῃ τὴ βαθιὰ της
μετάνοια καὶ τὴν πολλή της ἀγά-
πη. Ἀκριβῶς αὐτὴ τὴ σκηνὴ περι-
γράφει μὲ ἀριστουργηματικὸ τρό-
πο ἡ Κασσιανή, ἐξαίρει τὰ βαθιὰ
αἰσθήματα καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη
τῆς ψυχῆς ποὺ μετανοεῖ, ὕμνεῖ τὴν
ἄβυσσο τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ
καὶ αἰτεῖται τὸ ἀμέτρητο ἔλεός
Του. Ἀπ’ αὐτὰ τὰ συναισθήματα

εἶθε νὰ κατεχώμεθα καὶ ἐμεῖς κάθε φορὰ ποὺ φάλ-
λομε τὸ πλούσιο σὲ νοήματα καὶ ὑπέροχο σὲ ποιητικὴ
χάρη τροπάριο τῆς μεγάλης Ὑμνογράφου τῆς Ἐκκλη-
σίας μας μὲ τὴν λεπτὴ ἀλλὰ ἀδάμαστη ψυχή.

Β. Ἡ γλῶσσα

Η γλῶσσα τοῦ τροπαρίου εἶναι ἡ κοινὴ ἑλληνική,
τὴν ὁποία μπορούμε νὰ τὴν κατανοοῦμε, ἐὰν
προσέξουμε μερικὲς διαφορές, π.χ.:

– Ἐκεῖ ποὺ ἐμεῖς λέμε “στὸν ἄνθρωπο, στὴν γυ-
ναῖκα, στὸ παιδί”, στὴν κοινὴ χρησιμοποιοῦσαν τὴ
δοτικὴ “τῷ ἀνθρώπῳ, τῇ γυναικί, τῷ παιδίῳ” γιὰ τὸν
ἐνικό, καὶ στὸν πληθυντικὸ “τοῖς ἀνθρώποις, ταῖς γυ-
ναιξί, τοῖς παιδίοις”. Στὴ δοτικὴ εἶναι καὶ τὸ “τοῖς
βοστρύχοις” (μὲ τὶς πλεξοῦδες, μὲ τὰ μαλλιά) καὶ τὸ
“μοι, σοι” (σὲ μένα, σὲ σένα).

– Ἐξάλλου, ὅταν ἐμεῖς λέμε στὸν μέλλοντα “θὰ καταφιλήσω”, στὴν κοινὴ ἔλεγαν ἀπλῶς “καταφιλήσω” καὶ ὅταν λέμε στὸν παρακείμενο “ἔχω λύσει” ἢ “εἶχα λύσει” στὴν κοινὴ ἔλεγαν “λέλυκα”, “ἐλελύκειν” καὶ στὴν μέση φωνὴ “λέλυμαι”, “ἐλελύμην”.

– Ἐπίσης, πρέπει νὰ θυμώμαστε τὶς μετοχὲς “γράφων”, “γράφας”, “γεγραφῶς” στὴν ἐνεργητικὴ καὶ “γραφόμενος”, “γραφάμενος”, “γεγραμμένος” στὴν μέση φωνή. Μετοχὴ εἶναι ἡ λέξις “αἰσθομένη” (μόλις αἰσθάνθηκε).

– Ὑπάρχουν, βεβαίως, καὶ τὰ ἀπαρέμφρατα καὶ τὰ ἀνῶμαλα ρήματα, ποὺ χρειάζεται σιγὰ σιγὰ νὰ τὰ μαθαίνουμε, γιὰ νὰ συνηθίζουμε τὴ γλῶσσα τῶν Πατέρων μας.

Καλὸ θὰ εἶναι τὰ ὠραῖα αὐτὰ τροπάρια τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ τὰ μαθαίνουμε σχεδὸν ἀπέξω, ὥστε νὰ τὰ κατανοοῦμε καλύτερα καὶ νὰ γευώμαστε τοὺς γλυκεῖς καρποὺς τῆς Ὁρθοδοξίας μας.

Γ. Τὸ Τροπάριο

Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή,
τὴν σὴν αἰσθρομένη¹ θεότητα, μυροφόρου ἀνα-
λαβοῦσα τάξιν, ὀδυρομένη, μύρα σοι πρὸ τοῦ
ἐνταφιασμοῦ κομίζει. Οἶμοι!² λέγουσα, ὅτι νῦν μοι
ὑπάρχει, οἶστρος³ ἀκολασίας, ζοφώδης⁴ τε καὶ ἀσέ-

1. αἰσθομένη: μόλις αἰσθάνθηκε, κατάλαβε

2. οἶμοι: ἀλλοίμονο

3. οἶστρος: μανιώδης ἐπιθυμία

4. ζοφώδης: σκοτεινὸς (ζόφος: σκοτάδι)

ληνος ἔρως τῆς ἁμαρτίας. Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν
δακρύων, ὁ νεφέλαις διεξάγων⁵ τῆς θαλάσσης τὸ
ὑδωρ· κάμφθητί μοι⁶ πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς
καρδίας, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς τῇ ἀφάτῳ σου κε-
νώσει⁷. Καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
ἀποσμήξω⁸ τούτους δὲ πάλιν τοῖς τῆς κεφαλῆς μου
βοστρούχοις· ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὐά, τὸ δειλινόν,
κρότον τοῖς ὡσὶν ἤχηθεῖσα⁹, τῷ φόβῳ ἐκρύβη.
Ἀμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ κριμάτων σου¹⁰ ἀβύσ-
σους τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα Σωτήρ μου; Μὴ με
τὴν σὴν δούλην παρίδης¹¹, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

5. νεφέλαις διεξάγων: ποὺ μετατρέπεις σὲ νεφέλες

6. κάμφθητί μοι: κλῖνε, σκῦψε σὲ μένα

7. τῇ ἀφάτῳ σου κενώσει: μὲ τὴν ἀνείπωτή σου κένωση (κοινῶς
ἄδειασμα, διότι ἐνῶ ἦταν Θεὸς ἐγίνε ἄνθρωπος)

8. ἀποσμήξω: θὰ σφουγγίσω

9. ὧν...κρότον τοῖς ὡσὶν ἤχηθεῖσα: τῶν ὁποίων (ποδιῶν)... τὸν
κρότο μόνις αἰσθάνθηκε στὰ αὐτιά της

10. κριμάτων σου: τῶν (δικαίων) κρίσεων σου, τοῦ ἐλέους σου

11. μὴ με παρίδης: μὴν μὲ παραβλέψης, μὴν μὲ ἀγνοήσης

Ἑκδόσεις «Ἐπάλξεις»

Ζήνωνος 3, Ἀθήναι, 104-31

τηλ.: 210-5231.758, fax: 210-5230.948,

e-mail: epalxeis@otenet.gr

Υπεύθυνος: Βασ. Τσούπρας

Διανέμεται δωρεὰν

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση τηρουμένης τῆς σχετικῆς δεοντολογίας.